

Ἀρχιμανδρίτου Ἐπιφανίου Θεοδωροπούλου

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΛΗΘΟΥΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΟΥ ΛΘ΄ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΟΣ

*Κείμενο τοῦ π. Ἐπιφανίου Θεοδωροπούλου, πάντα ἐπίκαιρο.
"ΑΡΘΡΑ, ΜΕΛΕΤΑΙ, ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ", τόμος Α΄, Ἀθήναι 1986, σελ. 212 κ.έ)*

Τά τελευταῖα χρόνια ἔχουμε ὅλοι μας γίνει μάρτυρες τοῦ δεσποτισμοῦ τῶν ἐπισκόπων, τουλάχιστον στήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Ὁ δεσποτισμός αὐτός, πού παίρνει διάφορες μορφές ὅλο καί ἰσχυροποιεῖται δεδομένου ὅτι δέν ἀφορᾶ πλέον μόνο σέ προσωπικά θέματα τῶν κληρικῶν ἀλλά ἔχει βαθυτέρους σκοπούς καί στόχους. Στόχος εἶναι πλέον ἡ φήμωση κάθε ἀντιθέτου φωνῆς κάθε ἀντιστάσεως στά κατεδαφιστικά σχέδια τῆς Νέας Ἐποχῆς πού ἔχει δυναμικά εἰσβάλλει στήν "ἐκκλησία" καί προσπαθεῖ μέ καινοτομίες, καί προοδευτικές, δῆθεν, ἐνέργειες νά ἀλλοιώσει τό Ὁρθόδοξο φρόνημα καί κριτήριο. Οἱ ἐπίσκοποι μας, στηριζόμενοι στόν ΛΘ΄ ἀποστολικό κανόνα, τόν μόνο πού φρόντισαν νά ἀποστηθίσουν, ἔχουν μετατραπεί ἀπό πνευματικοί πατέρες σέ αὐταρχικούς διοικητές δημοσίων ὑπηρεσιῶν καί σέ ἀκριβῆ ἀντίγραφα τοῦ "Φύρερ". Ἄς δοῦμε ὅμως πῶς ὁ ἅγιος γέροντας π. Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος μιλοῦσε γιά τό θέμα μερικά χρόνια πρὶν ὅσο κι ἂν ὁ δεσποτισμός δέν εἶχε ἀκόμα τόσο πολύ ἐνισχυθεῖ.

Τό κείμενο πού ἀκολουθεῖ εἶναι ἓνα ἄρθρο πού ἔγραψε ὁ π. Ἐπιφάνιος στούς "Τρεῖς Ἱεράρχες", τόν Ἰανουάριο τοῦ 1963 καί στό ὁποῖο δίνει τήν πραγματική καί ὀρθή ἐρμηνεία τοῦ παρεξηγημένου καί ἐκμεταλειωμένου κανόνος.

"Ελάχιστοι ἀναμφιβόλως κανόνες τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν παρανοοῦνται καί παρερμηνεύονται τόσον πολύ, ὅσον ὁ ΛΘ΄ Ἀποστολικός Κανών. Ἐπειδή δ' ἐσχάτως εἶδον τό φῶς δύο ἀκόμη παρανοήσεις τοῦ εἰρημένου Κανόνος, ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον νά διασαφήσωμεν δι' ὀλίγων τήν ἔννοιαν αὐτοῦ.

"Οἱ πρεσβύτεροι καί οἱ Διάκονοι", λέγει ὁ Κανών, "ἄνευ γνώμης τοῦ Ἐπισκόπου μηδέν ἐπιτελείωσαν. Αὐτός γάρ ἐστίν ὁ πεπιστευμένος τόν λαόν τοῦ Κυρίου καί τόν ὑπέρ τῶν ψυχῶν αὐτῶν λόγον ἀπαιτηθῶμενος".

Ποιά ἄραγε εἶναι ἡ ἔννοια τῆς φράσεως "μηδέν ἐπιτελείωσαν"; Τί ἀκριβῶς ἐννοεῖ ἐκεῖνο τό "μηδέν"; Εἶνε ἀπόλυτος ἡ ἔννοια αὐτοῦ ἢ σχετική καί περιορισμένη;

Νομίζομεν, ὅτι ἀρκεῖ νά ἔχη τις τόν κοινόν νοῦν, ἵνα ἀποκρούσῃ καί ἀποκλείσῃ πᾶσαν σκέψιν περὶ ἀπολύτου ἔννοιας. Ἡ ἀπόλυτος ἔννοια δά ἦτο καί φυσικῶς ἀδύνατος καί λογικῶς

ἀπαράδεκτος. Διότι, ἐν ἐναντία περιπτώσει, θά ἔπρεπε νά εἰπωμεν, ὅτι ὁ Κληρικός χρειάζεται ἀδειαν τοῦ Ἐπισκόπου καί διά νά φάγη ἢ νά πίη ἢ νά κοιμηθῆ ἢ νά ἐνδύθῆ ἢ νά περιπατήσῃ. Ἀλλά τοῦτο θά ἦτο ἀδιανόητον.

Οὔτε ὅμως καί διά τās καθαρῶς ἐκκλησιαστικάς ἐνεργείας αὐτοῦ χρειάζεται ἀδειαν τοῦ Ἐπισκόπου ὁ Κληρικός, ἐφ' ὅσον εὐρίσκεται ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἀρμοδιότητος αὐτοῦ. Σκέπτεσθε τήν θέσιν Ἐπισκόπου τινός, οἷοί οἱ Κληρικοί θά ἐζήτουν καθ' ἐκάστην ἡμέραν τήν ἀδειαν, ἵνα τελέσωσι τά Θεῖα Μυστήρια ἢ ἄλλας Ἱεράς Ἀκολουθίας, ἢ ἵνα κηρύξωσιν, ἢ ἵνα νουθετήσωσιν καί συμφιλιώσωσιν ἀντιμαχομένους, ἢ ἵνα συζητήσωσιν μετά αἰρετικῶν, ἢ ἵνα βοηθήσωσιν πτωχοῦς, ἢ ἵνα δημοσιεύσωσιν θεολογικάς διατριβάς ἢ γενικῶς θρησκευτικά βιβλία ἢ ἄρθρα κ.λπ.; Δέν θά ἠδύνατο νά ἐπαρκέσῃ εἰς τό ἀπαντᾶν, οὔτε καί ἐάν δέκα μόνον Κληρικούς εἶχεν ὑπ' αὐτόν!...

Δι' οὐδέν λοιπόν τῶν ἀνωτέρω ἀπαιτεῖται ἀδεια τοῦ Ἐπισκόπου. Ἐάν δέ τι αὐτῶν δέν τελεσθῆ ὡς δεῖ, τότε ὑπάρχει βεβαίως εὐθύνη διά τόν Κληρικόν, ἀλλ' εὐθύνη παραβάσεως ἄλλων Κανόνων ἢ παραδόσεων καί ἐθίμων, οὐχί δέ τοῦ ΛΘ' Ἀποστ. Κανόνος. Παράδειγμα: Ἱερεῦς τις, μετά τήν ἀνάγνωσιν τοῦ Ἱ. Εὐαγγελίου, ἐρμηνεύει αὐτό εἰς τόν λαόν. Κατά τήν ὁμιλίαν δ' αὐτοῦ ἐκτρέπεται εἰς αἰσχρολογίας ἀφορήτους. Ἀναμφιβόλως πρέπει νά τιμωρηθῆ. Θά τιμωρηθῆ ὅμως οὐχί διότι δέν ἔλαβε πρό τοῦ κηρύγματος ἀδειαν τοῦ Ἐπισκόπου (τοιαύτην ἀδειαν δέν ἐχρειάζετο, ἐφ' ὅσον, α) εἶνε κανονικός ἱερεὺς καί β) εὐρίσκετο ἐντός τοῦ Ναοῦ εἰς ὃν ἀνήκει), ἀλλά α διότι ἐγένετο, διά τῆς αἰσχρολογίας αὐτοῦ, αἷτιος σκανδαλισμοῦ τοῦ λαοῦ. Ἔτερον παράδειγμα: Ἱερεῦς τις δημοσιεύει θεολογικήν πραγματείαν, ἐν ἣ ὑπάρχουσιν αἰρετικά διδασκαλία. Καί οὗτος θά τιμωρηθῆ, οὐχί ὅμως ἐπί παραβάσει τοῦ ΛΘ' Ἀποστ. Κανόνος (διότι ἐξέδωκεν βιβλίον ἄνευ ἀδείας τοῦ Ἐπισκόπου!), ἀλλ' ἐπί ἀθετήσει τῶν δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας. Τρίτον παράδειγμα: Ἱερεῦς τις φέρει εἰς φῶς φυλλάδιον ἢ ἄρθρον, ἐν ᾧ ἀσκεῖ κριτικήν ἐπί ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Εἶνε δυνατόν νά κατηγορηθῆ ἐπί παραβάσει τοῦ εἰρημένου Κανόνος, διότι δηλ. δέν ἔλαβε προκαταβολικῶς ἀδειαν τοῦ Ἐπισκόπου; Ἀλλ' ἂν μή τι ἄλλο, ὁ Ἐπίσκοπος, ὅστις θά διετύπου τοιαύτην κατηγορίαν, θά ἐκινδύνευε νά ἐγκληθῆ ὑπό τοῦ εἰσαγγελέως ἐπί παραβίασει τοῦ Συντάγματος, ὅπερ ἀπαγορεύει τήν προληπτικήν λογοκρισίαν καί παρέχει ἐλευθερίαν διατυπώσεως τῶν στοχασμῶν ἐκάστου. Ἐάν δέ τυχόν τό εἰρημένον κείμενον τοῦ ἱερέως περιέχῃ ὕβρεις ἢ συκοφαντίας ἢ βωμολοχίας ἢ ὅ, τιδήποτε ἄλλο κατάκριτον πρᾶγμα, τότε βεβαίως θά ἐγκληθῆ μέν οὗτος, οὐχί ὅμως ἐπί παραβίασει τοῦ ΛΘ' Ἀποστ. Κανόνος, ἀλλ' ἐπί τῆ βίασει τῶν πρὸς τό ἀδίκημα αὐτοῦ συναφῶν Κανόνων.

Εἰς τι λοιπόν ἀναφέρεται τό «μηδέν ἐπιτελείσθω»; Εἰς ὅ,τι ἀνήκει τῇ δικαιοδοσίᾳ τοῦ Ἐπισκόπου! Ἐξ' αὐτῶν πάντων οὐδέν δύναται νά ἐπιτελέσῃ οἰοσδήποτε Κληρικός ἄνευ ἐξουσιοδοτήσεως τοῦ Ἐπισκόπου. Ἴνα δέ μή νομισθῆ, ὅτι ἡ τοιαύτη τοῦ Κανόνος ἐρμηνεία εἶνε ἡμετέρα ἀυθαίρετος εἰκασία, ἐπικαλούμεθα τās γνώμας τῶν ἐγκυροτέρων Κανονολόγων:

α) Ζωναράς: "Τοῖς πρεσβυτέροις καί διακόνοις, ὑπό τούς κατά χώραν τελοῦσιν ἐπισκόπους, ἀφ' ἐαυτῶν τι πράττειν οὐκ ἐκκεχώρηται, οἷον ἐπιτιμᾶν καί ἀφορίζειν οὓς βούλονται καί ὀπηνίκα· ἢ λύειν ἀφορισμόν ἢ μειοῦν ἢ ἐπιτείνειν ταῦτα γάρ τῆς ἀρχιερατικῆς εἰσιν ἐξουσίας· καί εἰ μή παρά τοῦ ἐπισκόπου τό ἐνδόσιμον λάβοιεν, τοιοῦτον τι ποιεῖν οὐκ ἐφείται αὐτοῖς αὐτοῖς" (Γ. Ράλλη -Μ. Ποτλῆ "Σύνταγμα..." κ.τ.λ., τόμ. Β σελ. 54)

β) Βαλσαμών: "Τό μηδέν ἐπιτελεῖν τούς πρεσβυτέρους καί διακόνους ἄνευ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου, μή εἴπῃς καθολικόν εἶναι, ἀλλ' εἰπέ μή ἔχειν ἐπ' ἀδείας τούτους ποιεῖν τό ὅτιοῦν

ἀνήκον τῷ ἐπισκόπῳ, χωρὶς γνώμης αὐτοῦ, οἷον τό ἐκδιδόναι ἀκίνητα τῆς ἐκκλησίας, τό εἰσοδιάζειν τά περί αὐτήν, τό ἐπιτιμᾶν καί ἕτερα τοιαῦτα" (αὐτόδι)

γ) Ἀριστηνός: "Ἄτερ ἐπισκόπου ποιεῖν πρεσβύτερος οὐδέν, καί διάκονος· καί γάρ οὗτος πεπίστευται τόν λαόν. Οὐκ ἔξεστι πρεσβύτερον ἢ διάκονον, ἄνευ γνώμης τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, ἢ τόν λαόν ἀφορίζειν, ἢ αὔξειν, ἢ μειοῦν ἐπιτίμια, ἢ ἕτερον τι τοιοῦτον ποιεῖν, ὡς τοῦ ἐπισκόπου τόν λαόν ἐμπιστευομένου, καί τόν ὑπέρ τῶν ψυχῶν αὐτῶν λόγον ἀπαιτηθησομένου" (αὐτόδι).

δ) Ἅγιος Νικόδημος: "Ὁ παρῶν Ἀποστολικός Κανὼν διορίζει, ὅτι οἱ Πρεσβύτεροι καί οἱ Διάκονοι, χωρὶς τήν γνώμην καί ἄδειαν τοῦ Ἐπισκόπου των, δέν ἠμποροῦν νά ἐνεργήσουν κανένα ἱερατικόν λειτουργήμα, τόσον ἀπό ἐκεῖνα ὅπου ἀνήκουσιν εἰς τήν ἀρχιερατικὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἐπισκόπου, ὅσον καί ἀπό ἐκεῖνα τῶν ὁποίων ἔχουσι μὲν αὐτοί τήν δύναμιν, διὰ τοῦ Μυστηρίου τῆς χειροτονίας, τήν δέ ἐνέργειαν αὐτῶν νά ἐπιτελέσουν δέν ἠμποροῦν χωρὶς τοῦ Ἀρχιερέως τήν γνώμην. Ταῦτα δέ, χάριν παραδείγματος, εἶναι τό νά μὴ ἐξομολογοῦν μήτε νά συγχωροῦν τοὺς μετανοοῦντας, κατὰ τόν ς, ζ, καί ν τῆς ἐν Καρθαγένῃ· τό νά ἀφιερώνωσι τὰς παρθέτους εἰς τόν Θεόν, κατὰ τόν ς τῆς αὐτῆς· τό νά μὴ χειροδετοῦν καί κείρουν Ἀναγνώστας ἢ μοναχούς καί ἄλλα ΠΑΡΟΜΟΙΑ" ("Ι. Πηδάλιον", ἔκδοσις ς, ἐν Ἀθήναις 1957, σελ. 44).

Συμπέρασμα:

Ἐπίκλησις τοῦ ΛΘ' Ἀποστολικοῦ Κανόνος ἐναντίον κληρικῶν, οἵτινες οὔτε ἐξωμολόγησαν ἄνευ ἐπισκοπικοῦ ἐνταλτηρίου, οὔτε ἐπέβαλον ἢ ἔλυσαν ἀφορισμόν, οὔτε ἔκειραν Μοναχούς ἢ Μοναχάς, οὔτε ἐχειροθέτησαν Ἀναγνώστας, οὔτε Ναούς ἢ Μονάς ἱδρυσαν, οὔτε ἀδείας γάμων ἐξέδωσαν, οὔτε ἀκίνητα τῆς ἐκκλησίας ἐπώλησαν, οὔτε ἄλλο τι τοιοῦτον ἐποίησαν, ἐπίκλησις, λέγομεν, τοῦ εἰρημένου Κανόνος ἐναντίον τοιούτων Κληρικῶν, ἐπ' οὐδενί λόγῳ δύναται νά εὐσταθήσῃ.